

ЕКОНОМІКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

УДК 330.34;330.341.1

Ю. Є. Пащенко

доктор економічних наук, професор кафедри

І. І. Любезна

магістр кафедри економіки
НАУ (Київ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті проведено аналітичні дослідження найбільш важливих макроекономічних показників, таких як: рівень та якість життя населення, рівень валового внутрішнього продукту країни, промисловість і транспортна галузь. Також було розглянуто основні причини занепаду розвитку основних галузей економіки України при переході до незалежного існування. На сьогодні основною причиною занепаду визначено політичну ситуацію в країні, відсутність єдиної стратегії розвитку, неефективне державне регулювання, несприятливий інвестиційний та економічний клімат у країні. Після розглянутих проблем було запропоновано основні заходи щодо покращення стану економіки та виходу її зі стану депресії та занепаду.

Ключові слова: тенденція макроекономічних показників, динаміка зміни рівня ВВП, рівень якості життя населення, проблеми розвитку основних галузей економіки, основні причини економічної кризи, заходи подолання кризового стану.

І. Вступ

Після набуття незалежності Україна могла стати однією з найрозвинутіших країн Європи, оскільки мала потужний науково-виробничий потенціал, кваліфікованих працівників, розвинену інфраструктуру та мережу комунікацій, була багата на різні види природних ресурсів і матеріалів. Було налагоджено торгово-економічні, науково-виробничі, транспортні зв'язки із 150 країнами світу. Після здобуття незалежності ми можемо спостерігати динаміку зниження макроекономічних показників по всім галузям економіки. Тільки за три останні роки рівень ВВП України зменшився в 2 рази. Це можна пояснити тим, що управлінський апарат України не був своєчасно підготовлений до роботи в нових ринкових умовах, що й призвело до появи тіньової економіки та корупції, стримування розвитку виробничих сил, зниження рівня життя населення, неефективного використання ресурсів. При такій ситуації перед країною постає завдання стабілізації економіки з подальшим її виходом на європейський рівень.

Дослідженню проблем розвитку України за роки незалежності присвячено праці таких українських учених, як: О. Білорус [1], В. Геєць [2; 3], В. Дикань [5] та ін. У галузі дослідження трансформаційних процесів в економіці України плідно працюють і мають значні наукові здобутки такі вітчизняні нау-

ковці: О. Гош [4], С. Єрохін [6], М. Хвесик [11] та ін.

З кожним роком ситуація в країні погіршується та загострюється. Спостерігається тенденція до зниження працездатного населення. Це пов'язано з тим, що люди покидають територію України в пошуках кращого життя. В розвинутих європейських країнах розмір заробітної плати в 20 разів більший, ніж в Україні. Негативні явища можна пояснити відсутністю комплексних заходів, програм і стратегій розвитку. Наразі виникла необхідність прийняття термінових заходів зі стабілізації економіки, розробки та реалізації нових програм реформування, які забезпечать уникнення дефолту країни.

II. Постановка завдання

Мета статті – узагальнити численні розрізнені аналітичні дослідження на рівні макро- й галузевої економіки, виявити загальні причини, які стримують позитивний розвиток економіки, та виробити концептуальні пропозиції щодо стабілізації та подальшого соціально-економічного розвитку країни.

III. Результати

Україна є однією з країн, що має потужний територіальний, природно-географічний, людський, промисловий, транспортний і сільськогосподарський потенціал. До набуття незалежності вона посідала 5 місце в Європі за обсягом ВВП. Промисловість України охоплювала практично повний спектр галузі – починаючи від гірничодобувної та закінчуючи високотехнологічними галузями (суднобудування, авіакосмічна про-

мисловість, приладобудування). Україна мала торгово-економічні, наукові зв'язки практично з усіма країнами світу. Було сформовано висококваліфікований виробничий і науково-технічний потенціал. Тому Україна з набуттям незалежності мала всі шанси для швидкого досягнення економічних і соціальних стандартів, при яких могла бути рівноправним членом європейського співробітництва. В ролі стимулюючого фактора виступали кредити, які надали світові фінансові інститути.

На жаль, Україна, яка отримала після розпаду СРСР хоча й застарілий, але все-таки потужний виробничо-економічний потенціал, через деякі як об'єктивні, так і суб'єктивні причини не тільки не використовувала широкі можливості для самостійного розвитку, а й динамічно знизилася всі економічні й соціальні показники. Стагнація еко-

номічного розвитку призвела до втрати як політичної, так і економічної незалежності країни, відсунула на невизначений термін перспективу входження України в ЄС як рівноправного учасника. Для повного розуміння ситуації в країні розглянемо деякі основні макроекономічні показники.

Одним із головних показників є рівень умов і якості життя населення, тому розглянемо показники, що характеризують його доходи. Середньомісячну номінальну заробітну плату в національній валюті та доларах США наведено в табл. 1. За 6 років номінальна зарплата в національній валюті збільшилася в 2,2 рази, а в доларах США знизилася в 1,5 рази. Це пов'язано зі зниженням виробничого потенціалу, неефективною системою управління, занепадом деяких важливих галузей економіки, що й призвело до обвалу гривні відносно долара США.

Таблиця 1

Динаміка номінальної та мінімальної зарплати в Україні за 2011–2016 рр.

Роки	Курс гривні до дол. США	Номінальна зарплата		Мінімальна зарплата	
	в грн	в грн	в дол. США	в грн	в дол. США
2011	7,97	2 633	330	992	118,2
2012	8,20	3 026	362	1 101	134,3
2013	8,30	3 265	393	1 192	143,6
2014	16,38	3 480	212	2 496	152,4
2015	25,06	4 195	168	1 935	77,2
На 01.05.2016	26,00	4 746	182	–	–

Бажання населення виїхати з України на постійне місце проживання або в пошуках роботи викликано й вищим рівнем заробітної плати, який у розвинутих європейських країнах у 20 і більше разів перевищує розмір заробітної плати в Україні. Навіть у країнах Східної Європи, які нещодавно вступили або бажають вступити до ЄС, рівень мінімальної зарплати в рази вище, ніж в Україні (табл. 2). У 2015 р. найвищий рівень мінімальної заробітної плати було зафіксовано в таких країнах Європейського Союзу, як:

Люксембург – 1923 євро, Нідерланди – 1502 євро, Бельгія – 1502 євро, Німеччина – 1473 євро, Франція – 1465 євро, Ірландія – 1462 євро, Великобританія – 1379 євро, Словенія – 791 євро, Іспанія – 757 євро, Мальта – 720 євро, Греція – 684 євро, Португалія – 589 євро. За результатами опитування компанії Gallup International, 83% населення України не задоволені рівнем життя, майже 80% українців оцінюють економічну ситуацію як бідність. Відсоток “задоволених” за 2015 р. з 27 скоротився до 17.

Таблиця 2

Динаміка мінімальних заробітних плат, екв. дол. США

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Україна	108,9	118,22	134,29	143,55	152,44	77,24
Польща	320,87	348,68	336,47	392,73	404,40	409,53
Болгарія	122,71	122,71	138,05	158,50	173,84	184,07
Туреччина	338,33	384,89	362,84	415,52	361,76	424,26
Угорщина	271,80	280,63	295,63	335,27	341,70	332,76
Словаччина	307,70	317,00	327,00	337,70	352,00	380,00

На питання про призначення життя 36% відповіли – “страждає”, тоді як відповідь – “процвітає” дало лише 9% опитуваних. Тенденція до скорочення населення, зниження показників його життєвого рівня безпосередньо пов'язана з погіршенням стану за всіма видами економічної діяльності України.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) є основним, найбільш повним офіційним показником суспільного добробуту. Він дає уявлення про загальний матеріальний добро-

бут нації, оскільки чим вище рівень виробництва, тим вищий добробут країни. В результаті цілої низки негативних економічних і фінансових факторів ВВП України за 2014–2016 рр. знизився з 177,8 до 93,8 млрд дол. США – майже в 2 рази. Наразі величина реального ВВП перебуває на рівні 69% до показника 1990 р. За рівнем ВВП на душу населення Україна посідає 134 місце в світі.

Процес зниження макроекономічних показників і рівня ВВП пов'язаний з такими галу-

зями економіки, як промисловість, транспорт, зовнішня торгівля.

Сьогодні промисловість – це найважливіший сектор господарського комплексу України. В Україні налічується 47,3 тис. промислових підприємств, із них 37,6 тис. – малі підприємства. На підприємствах працює 18,8% всього зайнятого населення.

До основних галузей промисловості належать: енергетика; паливна галузь; металургія; машинобудування, металообробка; хімічна й нафтохімічна галузь; лісова; дере-

вообробна й целюлозно-паперова; промисловість будівельних матеріалів; легка; харчова тощо. Україну завжди вважали промислово розвинутою країною, вона мала всі необхідні ресурси для підтримки високого рівня промислового потенціалу, не вистачало лише грамотного управління цими ресурсами. Починаючи з 2012 р. показники більшості базових галузей добувної й переробної промисловості, аж до початку 2016 р. на 10–15% щорічно знижувалися.

Таблиця 3

Індекси промислової продукції у % до попереднього року

Індекси промислової продукції	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р. (півроку)
Індекс промислової продукції за все	98,5	95,3	89,3	86,6	102,0
У тому числі 1. добувної	102,5	100,4	86,3	85,5	100,4
2. переробної	96,5	92,3	89,9	83,1	103,4
З них 2.1. металургія	95,3	94,2	85,1	83,6	108,9
2.2. машинобудування	94,9	86,2	78,7	84,6	101,7
2.3. постачання електроенергії, газу	102,7	99,0	93,4	88	99,6
2.4. продукти харчування, напої, тютюн	101,1	94,5	102,0	88,8	99,8
2.5. текстиль, одяг	93,9	93,8	97,3	91,6	102,3
2.6. вироби з деревини	97,6	102,6	94,6	88,7	99,0
2.7. кокс і продукти нафтопереробки	74,4	88,8	78,6	78,1	116,8
хімічна продукція	107,6	82,5	85,3	84,1	99,0
фармацевтика	94,4	111,6	101,6	91,7	106,3
Гума, пластмас-продукція	94,4	96,0	90,6	83,6	107,6

Особливо постраждали металургія та машинобудування. Багато високотехнологічних галузей, як суднобудування, авіабудування, практично припинило випуск профільної продукції. Також викликають економічну й екологічну тривогу масова вирубка лісу та експортування його без переробки в Європу, коли більшість деревопереробних підприємств України залишилися незавантаженими. Починаючи з 2016 р. темпи падіння обсягів промислового виробництва сповільнилися, намітилася тенденція до стабілізації та зростання. Однак при зростанні в 1–2% неможливо очікувати якісних зрушень у промисловому виробництві України, підвищення конкурентоспроможності його продукції.

В свою чергу, транспортна галузь є однією з найстаріших у світі. В усі часи була необхідністю доставити продукцію від місця виробництва до місця переробки й далі – до

кінцевого споживача. Сьогодні транспортна галузь є однією з найважливіших – без неї не може обійтися жодна ланка в економічних процесах. Однак і транспорт наразі переживає не найкращі часи.

За роки перебудови (1990–2015 рр.) обсяг вантажних перевезень усіх видів транспорту скоротився в 4,2 рази, в тому числі залізничного – в 2,8, автомобільного – в 4,6, трубопровідного – в 3,0, морського – в 17,7, річкового – в 22,0, авіаційного – в 2,0 рази.

Кризові явища в економіці, обвальне зниження обсягів промислового виробництва, сільського господарства, скорочення роздрібного товарообігу, зовнішньої торгівлі, доходів населення негативно позначилися на роботі транспортної галузі, відбулося зменшення обсягів як вантажних, так і пасажирських перевезень. На табл. 4 і 5 відображено динаміку вантажних і пасажирських перевезень.

Таблиця 4

Перевезення вантажів за видами транспорту

Види транспорту	1990 р.	2000 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. в % до 1990 р.
транспорт	6 286	1 531	1 625	1 765	1 887	1 853	1 837	1 623	507	4,2
залізничний	974	357	391	433	469	457	444	386	350	2,8
автомобільний	4 897	939	1 069	1 168	1 253	1 260	1 261	1 131	1 054	4,6
трубопровідний	296	220	155	153	155	126	126	100	97	3,0
морський	53	6	5	4	4	4	3	3	3	17,7
річковий	66	6	5	7	6	4	3	3	3	22,0
авіаційний	0,2	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2

**Відправлення (перевезення) пасажирів
за видами транспорту загального користування**

Види транспорту	1990 р.	2000 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
транспорт	9 060	3 110	7 275	6 845	6 980	6 813	6 623	5 902	5 160
залізничний	669	499	7 262	6 831	6 964	6 798	6 607	5 895	5 153
автомобільний	8 331	2 604	426	427	430	429	425	389	390
морський	26	4	752	760	778	774	775	726	700
річковий	19	2	8	8	8	7	7	1	1
авіаційний	15	1	6	7	7	6	7	0	0

Розглядаючи транспорт як один із пріоритетних напрямів розвитку економіки, не можна обійти такий важливий напрям, як транзит. Глобалізація економіки, подальший поділ праці зумовили необхідність розвитку мережі міжнародних транспортних коридорів (МТК). Усього в світі налічується близько 80 МТК, за якими здійснюється основна частина перевізної діяльності. Існує дві основні умови залучення транзиту. З одного боку, сприятливе географічне розташування держави робить країну привабливою для міжнародних перевезень, а з іншого – наявність транспортної інфраструктури. Про цінність транзитних перевезень для економіки можна судити за вартістю перевезення 1 т вантажів через Україну, яка становить від 1 до 1,5 тис. дол. США. Тільки на початку 90-х рр. ХХ ст. річні надходження від транзитних перевезень у ВВП України становили 6 млрд дол. США. Це досить вагома частина доходів для

України, але мізерна порівняно з розвинутими європейськими країнами. Щорічні доходи від транзиту в Німеччині, Франції коливаються в межах 35–40 млрд дол. США. Навіть така маленька країна, як Голландія, заробляє більше 20 млрд дол. США. Доходи Латвії від транспорту формують 25% ВВП. Україна ж, маючи вищий у Європі рейтинг по транспорту, використовує його неефективно.

Огляд підсумків економічного й політичного існування України в контексті основних макроекономічних показників і визначають сектор економічної діяльності за період набуття незалежності, що дає змогу зробити висновок про те, що Україна не змогла скористатися перевагами отримання суверенітету, надії основної маси населення на краще життя не виправдалися. Особливо постраждала економіка та соціальні умови життя населення за 2014–2016 рр. Основні причини негативного розвитку економіки подано в табл. 6.

Таблиця 6

Причини негативного розвитку економіки

Причини негативного розвитку економіки	Їх характеристика
1	2
Скорочення й розрив господарських зв'язків із технологічно об'єднаними та економічно рівними партнерами	Зробивши акцент на євроінтеграції та відмовившись від ділових стосунків із Росією, економіка та промисловість України працюють у мінус. Маємо підстави вважати, що однією з основних причин довготривалого падіння економіки України стала відсутність грамотної економічно обґрунтованої підготовки до нових умов перехідного періоду
Посилення протиріч між державними та приватними інтересами	На сьогодні суперечність між державними та приватними інтересами проникли в усі сфери життя, особливо негативно вона виявляється в державній сфері. В країні, яка перебуває на піку занепаду економічного розвитку, не може щорічно з'являтися в середньому 1,5 тис. доларових мільйонерів або 6% на рік. За 2015–2016 рр. кількість контролюючих та інших органів нагляду знову різко збільшилася, але їх ефективність з урахуванням витрат на створення та утримання мала негативний ефект
Особливості та невдачі приватизації в Україні	В Україні до початку приватизації було 85,4% державної власності. В процесі первинної, ваучерної приватизації більшість громадян України не змогли скористатися приватизаційними сертифікатами, не було для цього створено організаційно-економічних умов, що стало основною причиною нелегального обігу сертифікатів, скупки їх зацікавленими особами. Неефективно виявилася приватизація державних підприємств трудовими колективами. Недосконалість менеджменту в таких колективах призвела до того, що практично всі доходи підприємства були спрямовані на зарплату та різного роду винагороди, без урахування розвитку підприємства
Відсутність мети, стратегії й тактики в розвитку України	Після багатьох негативних факторів, що впливали на економіку країни, було визначено основну державну мету – “інтеграція України в ЄС і входження в НАТО”, під якою розуміли досягнення комплексу соціально-економічних, екологічних та інших стандартів, які формують певний рівень якості життя населення країни на зазначену перспективу. Але досягнення поставленої мети можливе лише при постійному нарощуванні науково-виробничого та фінансово-економічного потенціалів країни, що визначають усі інші сторони суспільного розвитку
Дестабілізація роботи банківської системи	Зміна керівництва НБУ в 2014 р. не змогла зміцнити банківську систему, а навпаки – сприяла її подальшій дестабілізації. Більш ніж у 3 рази девальювала національна валюта, наполовину скоротилася кількість комерційних банків з втратою тисяч робочих місць. Більше 90 млрд дол. США було вилучено з обігу, що відповідає головному обсягу ВВП України. Зросла недовіра населення до банків. Вартість кредитів зросла, що призвело до зниження активності підприємницької діяльності

1	2
Несприятливий інвестиційний клімат	Нестабільність економіки, високий рівень податків, непередбачуваність внутрішньої та зовнішньої політики в поєднанні з жадливою корупцією, низьким рівнем антимонопольного регулювання; економічна й політична влада зробили Україну малопривабливою для іноземних інвесторів. Обсяг іноземних інвестицій щорічно знижується, що обмежує можливості розвитку багатьох галузей в ослабленій кризами економіці України
Військовий конфлікт на Донбасі	Серйозною причиною падіння економіки та зниження якості життя населення України є початок військових дій на території Донецької та Луганської областей. Досить скромний державний бюджет (8,7%) доводиться витратити на військову справу. Всього на оборону, охорону громадського порядку й судову владу припадає 19,2% з усіх витрат держбюджету за 2016 р.

Із проведеного дослідження можна виділити певні напрями для стабілізації та подальшого розвитку економіки України. Становлення України як незалежної держави можливе лише в умовах мирної обстановки. Подальша ескалація воєнних конфліктів призведе до розколу України як єдиної суверенної держави. Встановлення мирних відносин і виконання Мінської угоди є необхідними умовами в найближчий час. За чверть століття правлячій еліті, керуючись інтересами й побажаннями населення, час визначитися з політико-економічною спрямованістю розвитку України, сформулювати головну мету соціально-економічного розвитку та всю подальшу політику підпорядкувати реалізації цієї мети. На нашу думку, цією метою має стати досягнення високих стандартів якості життя населення, що мають наблизитися до рівня найбільш розвинутих, благополучних країн, схожих за територією та ресурсним потенціалом на Україну. До таких країн можуть належати Франція, Німеччина, деякі Скандинавські країни. Від сировинної моделі економіки необхідно перейти до високотехнологічного розвитку, до виробництва конкурентоспроможної продукції з високою доданою вартістю. Стратегія економічного розвитку повинна бути спрямована на стимулювання підприємництва, залучення інвестиції, імпортозаміщення, розвиток зовнішньої торгівлі, випереджальне зростання високотехнологічної, експортоорієнтованої галузі. Сучасна промисловість України повинна бути відновлена з урахуванням обов'язкової умови – здійснення державою протекціоністської політики. Це підтверджується позитивним досвідом, прикладом Японії, Південної Кореї, Китаю та низки інших країн, які на перших етапах відновлення зруйнованої економіки під протекціонізмом держави створювали сучасну вітчизняну промисловість, захищаючи національних виробників від імпоротної інтервенції, а потім уже лібералізували економіку для зовнішніх партнерів, знизивши митні обмеження. Відновлена на новій інноваційній основі промисловість стане базою для розвитку всіх галузей економіки й, насамперед, сільського господарства та транспорту.

IV. Висновки

За роки існування України як незалежної держави не тільки не було досягнуто позитивних соціально-економічних результатів, а й майже вдвічі знизилися основні макроекономічні показники за обсягом виробництва та якості життя населення. Основні причини – невідповідність державного й підприємницького менеджменту до нових умов господарювання, відсутність стратегії та політики розвитку, невідповідність управлінського апарату.

Список використаної літератури

1. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму / О. Г. Білорус. – Київ : КНЕУ, 2003. – 357 с.
2. Геєць В. М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів / В. М. Геєць. – Київ : Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 389 с.
3. Геєць В. М. Про єдність і протиріччя в розвитку суспільства, держави та економіки / В. М. Геєць // Економіка України. – 2012. – № 10 (603). – С. 4–23.
4. Гош О. Соціально-економічний лад реформованої України: основні необхідні інновації / О. Гош // Економіка України. – 2011. – № 3. – С. 78–88.
5. Дикань В. Л. Стратегічні пріоритети розвитку економіки України в умовах зміни світових центрів економічної та політичної влади / В. Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 41. – С. 11–16.
6. Єрохін С. А. Оцінювання сучасного стану соціально-економічного розвитку України і напрями її трансформації / С. А. Єрохін, О. А. Кириченко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 5. – С. 27–41.
7. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

10. Україна у цифрах 2015 : статистичний збірник / за ред. І. М. Жука. – Київ, 2016. – 237 с.

11. Хвесик М. Сталий розвиток України: проблеми та перспективи / М. Хвесик // Економіст. – 2011. – № 4. – С. 8–9.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2017.

Пащенко Ю. Е., Любезная И. И. Проблемы и перспективы развития национальной экономики

В статье проведены аналитические исследования наиболее важных макроэкономических показателей, таких как: уровень и качество жизни населения, уровень валового внутреннего продукта страны, промышленность и транспортная отрасль. Также были рассмотрены основные причины упадка развития основных отраслей экономики Украины при переходе к независимому существованию. На сегодня основной причиной упадка обозначены политическая ситуация в стране, отсутствие единой стратегии развития, неэффективное государственное регулирование, неблагоприятный инвестиционный и экономический климат в стране. После рассматриваемых проблем были предложены основные мероприятия по улучшению состояния экономики и выхода ее из состояния депрессии и упадка.

Ключевые слова: тенденция макроэкономических показателей, динамика изменения уровня ВВП, уровень качества жизни населения, проблемы развития основных отраслей экономики, основные причины экономического кризиса, меры преодоления кризисного состояния.

Pashchenko Y., Ljubezna I. The Problems and Perspectives of National Economics Development

The paper conducted analytical studies of the most important macroeconomic indicators such as the level and quality of life, the gross domestic product (GDP) level, industry and transport industry. Also in the article the basic reasons for the key ukrainian industries declining in the transition to an independent existence are researched. Review the results of economic and political existence of Ukraine by major macroeconomic indicators and definitions sector of economic activity for the period of independence, Ukraine has allowed the overall conclusion that Ukraine could not take advantage of getting sovereignty and available resources, developed activities most industries. You may argue that the bulk of the population hope for a better life is not justified.

To date, the main cause of the decline can be considered in political situation in the country, lack of a unified development strategy, ineffective government regulation, poor investment and economic climate. After the issues discussed were proposed key measures to improve the economy and its exit from the state depression and decline. First of all, Ukraine should adhere to a unified state policy development, and create an effective strategy to reactivate the strategically important industries.

The paper also proposed a transition from raw economy model to a model of high-tech development to produce competitive products with high added value that would allow Ukraine to improve its position in the international market. Ukraine ought to steer economic development strategy to stimulate business, attracting investment, import substitution, development of foreign trade, faster growth of high-tech, export-oriented industries. The government should restore the industry through protectionist state policy. Experience in this case may adopt Japan, South Korea, China, are in the early stages rebuild the economy, under the protectionism of the state, creating a modern national industry, protecting domestic producers from imports of intervention, and then liberalized the economy to external partners reduce customs restrictions. Restored to new innovations based on the industry will be the basis for the development of all sectors of the economy and, above all, strategic sectors also critical.

Key words: the trend of macroeconomic indicators, changes in the level of GDP, the life quality level, development of key industries, the main causes of the economic crisis, measures to overcome the crisis.